

DE STERFDAG VAN EEN GELOVIGE, ZIJN BESTE DAG

Door

THOMAS BROOKS

Vertaald door C. B. van Woerden Jr. te Akkrum

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2003

DE STERFDAG VAN EEN GELOVIGE IS ZIJN BESTE DAG

Beter is een goede naam dan goede olie, en de dag des doods dan de dag dat iemand geboren wordt. Prediker 7 : 1.

Bij deze gelegenheid wens ik stil te staan bij het laatste gedeelte van dit vers: "*De dag des doods is beter dan de dag dat iemand geboren wordt.*"

De Grieken zeggen dat het begin van 's mensen leven het begin is van zijn ellende. In Job 14 : 1 lezen wij: "De mens van een vrouw geboren is kort van dagen en zat van onrust." Een kind komt schreiende in de wereld. Vóór het spreekt, profeteert het reeds door zijn tranen van zijn komende smarten. Dit deed koning Solomoa zeggen dat hij zijn doodkist koos boven zijn troon, de dag van zijn ontbinding boven de dag van zijn kroning.

De voorname opmerking waarover ik thans wil spreken, is:

Dat eens gelovigen laatste dag zijn beste dag is, en dat zijn sterfdag beter is dan zijn geboortedag.

Onze opmerking is gegrond op de tekstwoorden en mag aangenaam en nuttig zijn voor alle gelovigen. Ik zal:

- I. Ten eerste de waarheid van de opmerking aantonen.
- II. En daarna voor onszelf gebruik maken van die waarheid.

I. De eerste zaak die met open mond uit deze waarheid spreekt is, dat de dood een *verandering van plaats* betekent. Wanneer een gelovige sterft verandert hij slechts van plaats. Hij verwisselt de aarde voor de hemel, een woestijn voor Kanaän, een Egypte voor een land van Gosen, een ashoop voor een paleis. Daarentegen wordt van Judas gezegd, dat "hij heenging in zijn eigen plaats;" Hand. 1 : 25. Een ziel die zonder Christus vertrekt, gaat niet naar boven, maar naar een plaats die daar ver beneden is. Maar wanneer een gelovige sterft gaat hij naar het beloofde land. De hemel, de boezem van Christus is zijn plaats. Dit is de waarheid die uit onze tekst spreekt, *dat eens gelovigen sterfdag zijn beste dag is.*

Zolang een gelovige op aarde is, is hij nog niet thuis. Zijn ziel is nog werkende en zwoegende, en hij kan niet rusten vóór hij ingaat in de rust in de boezem van Christus. Paulus gaf blijken dat hij dat goed verstond toen hij zei: "Ik heb begeerte ontbonden te worden en met Christus te zijn," Filipp. 1 : 23. Alsof hij zeide: ik zou graag het anker lichten, het zeil hijsen en naar huis stevenen. Om die reden zochten die kostelijke zielen waarvan wij in Kor. 5 : 2 lezen: "Want ook in dezen zuchten wij, verlangende meet onze woonstede die uit de hemel is, overkleed te worden." Wat was de oorzaak daarvan? Wel het was deze: zolang wij in het lichaam zijn, wonen wij uit van de Heere, vers 6. Wij hebben onze bestemming nog niet bereikt, en daarom zuchten wij om thuis te zijn, wat betekent in de hemel te zijn, in de boezem van Christus, onze meest gewenste woning.

2. De tweede zaak die in de genoemde waarheid vervat is, is deze: "De dood is een verandering van gezelschap." De beste die op deze aarde ademhaalt moet met de goddelozen leven en omgaan. Dit is een deel van hun ellende; het is hun als een hel aan deze zijde van de hemel. Ik heb gelezen van een goede vrouw, die nabij de dood zijnde uitriep: *o Heere, laat mij niet naar de hel gaan waar de goddelozen zijn, want Gij weet dat ik in de tijd van mijn leven afkerig geweest ben van hun gezelschap.* Deze

afkeer had ook Davids ziel aangegrepen, want hij zegt: "O wee mij dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik in de tenten Kedars woon!" Psalm 120: 5. Zo ook Jeremia: "Och dat ik in de woestijn een herberg der wandelaars had; zo zou ik mijn volk verlaten en van hen trekken; want zij zijn allen overspelers, een trouweloze hoop." Hoofdstuk 9 : 2. Dit was het waardoor Lot's rechtvaardige ziel gekweld en verscheurd werd. Wij lezen van hem: "Want deze rechtvaardige man wonende onder hen, heeft dag op dag zijn rechtvaardige ziel gekweld door het zien en horen van hun ongerechte werken," 2 Petrus 2 : 8. Het woord *kwellen* kan ook vertaald worden door "pijnigen". Lot's ziel werd gepijnigd door het zien van de werken der goddelozen.

Maar de dood zal zijn een verandering van gezelschap. De gelovige verwisselt het gezelschap van goddelozen, van onreine mensen, met het gezelschap der engelen. Zij verwisselen ook het gezelschap van slordige christenen met het gezelschap der volmaakte rechtvaardigen. Het zijn merkwaardige woorden: "Gij zijt gekomen tot de Berg Sion en de stad des levenden Gods, tot het hemelse Jeruzalem en de vele duizenden der engelen, tot de algemene vergadering, en de gemeente der eerstgeborenen die in de hemelen opgeschreven zijn, en tot God de Rechter over allen, en de geesten der volmaakte rechtvaardigen." Hebr. 12 : 22, 23. Hier is wezenlijk een verwisseling. De dood is een verandering van gezelschap zowel als van plaats. Indien dit wèl overwogen wordt moet noodzakelijk worden toegegeven dat de sterfdag van een gelovige beter is dan zijn geboortedag.

3. De dood geeft verandering van *bezigheid*. Wanneer een gelovige ziel vertrekt wordt zij tot een ander werk en tot een andere bezigheid geroepen. Ik verklaar dit zó: het werk van een gelovige in deze wereld bestaat in bidden, kreunen, zuchten, treuren, worstelen en strijden. Wij zien door de hele Bijbel heen dat de meest uitgelezen heiligen, die de hoogste openbaringen van God hebben gehad zó langs de weg moesten gaan. Zij hebben hun tijd doorgebracht in bidden, worstelen en kermen. "Want wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen, de geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht," Efése 6 : 12. De lijfspreuk van een dappere Romeinse keizer was: geen strijd, geen betaling. Zo zeg ik: *geen kroon zonder strijd; geen hemel zonder worsteling*. De waarheid is, dat het leven van een gelovige een voortdurende oorlog is en dat hij altijd werk heeft op het slagveld. Zij krijgen te doen met listige, kwaadaardige, waakzame en spiedende vijanden. Met zulke vijanden die Adam in het paradijs, die de onschuldigste man in de wereld was, neerwierpen. Het zijn vijanden die eikenbomen omgeworpen hebben, als Mozes de zachtmoedigste, Job de geduldigste en Jozua de moedigste man in de wereld, en Paulus de beste apostel. Het leven van een christen is een leven van strijden en worstelen. Job heeft gezegd: "Ik zal al de dagen mijns strijds hopen, totdat mijn verandering komen zou," Job 14 : 14. *Ik ben nog steeds in strijd gewikkeld, zegt Job, met begeerlijkheden en verdorvenheden in mij, en met duivels en mensen rondom mij.* Paulus zegt dat hij de goede strijd des geloofs gestreden heeft. En in 2 Tim. 2 : 4 zegt hij: "Niemand die in de krijg dient, wordt ingewikkeld in de handelingen des leeftochts, opdat hij dien moge behagen die hem tot de krijg aangenomen heeft."

De dood betekent een verandering van bezigheid. Hij verandert deze harde dienst, dit werk dat bestaat uit treuren, worstelen en strijden, in blijdschap en het zingen van *Hallelujah* tot de Almachtige. Dan geen gebeden, maar dankzegging en lof, dan geen strijden en worstelen, maar zegevieren en huppelen van zielsvreugde. Mag een gelovige ziel niet zien op deze heerlijke verandering en zeggen: *beter is de sterfdag*

van een gelovige dan zijn geboortedag? De dood is het lijkkleed dat alle tranen van de ogen der gelovigen zal afwissen.

4. De dood is een verandering van *genietingen* zowel als een verandering van bezigheden. Ik zal dit aantonen in drie aanmerkelijke dingen.

(1.) *Het betekent een verandering van een meer duistere genieting, in een meer heldere en liefelijke genieting van God.* Ik zeg, dat de beste gelovige die op deze aarde adem haalt veel van God ziet en geniet, en openbaringen heeft van Zijn heerlijkheid, en toch nog veel in duisternis verkeert. De apostel Paulus was een man die hoge genietingen van God had, doch terwijl hij in het vlees was, zag hij slechts als door een spiegel. "Want wij zien nu door een spiegel in een duistere rede, maar alsdan zullen wij zien aangezicht tot aangezicht; nu ken ik ten dele, maar alsdan zal ik kennen gelijk ook ik gekend ben," 1 Kor. 13 : 12. God zei tot Mozes dat hij Zijn aangezicht niet kon zien en leven. De oorzaak is, dat wij slechts weinig van de ontdekkingen van God kunnen dragen, dewijl er zulk een machtige majesteit en heerlijkheid in alle geestelijke ontdekkingen van God zijn. Wij zijn zwak en slechts bekwaam om een weinigje van Hem te ontvangen. Wij hebben slechts duistere bevattingen van God. Getuigen daarvan zijn onze tranen, zuchten, bezwaardheden en klachten, daar wij beurtelings voorwaarts en achterwaarts gaan. Job zegt: "Als Hij ter linkerhand werkt zo aanschouw ik Hem niet; bedekt Hij Zich ter rechterhand zo zie ik Hem niet," Hfd. 23 : 9.

Plutarchus vertelt van Eudoxus, dat hij gewillig was om door de zon verbrand te worden, indien hem slechts werd toegestaan haar zó nabij te komen als nodig was haar natuur te leren kennen. Dit is in het hart van gelovigen: *Heere, laat ons verbrand worden, zo wij u meer mogen zien in al Uw heerlijke openbaringen. Laat ons arm zijn, of wat U wilt, als wij slechts mogen worden vervuld met een helderder genieting van Uzelf.* Vraag aan hen die in de hoogste genieting van God leven: wat is uw grootste last? En zij zullen u antwoorden, dat dit hun grootste last is, dat hun bevattingen van God niet helderder zijn, dat zij Hem Die hun ziel liefheeft niet kunnen zien van aangezicht tot aangezicht. Maar in de hemel zullen de heiligen een duidelijk gezicht van God hebben. Er zullen geen wolken of nevelen in de hemel zijn.

(2.) *Het zal een verandering zijn van onze onvolmaakte en onvolkomen genietingen van God, in een meer volmaakte en volkomen genieting van Hem.* Zoals geen enkele gelovige op aarde een klaar gezicht op God heeft, zo heeft ook geen gelovige in de tijd een volkomen en volmaakt gezicht op Hem. In Job 26 : 14 lezen wij hoe weinig wij van God gehoord hebben, en dat wat wij gehoord hebben, slechts "een klein stukske der zaak is." Het is een uitnemende uitdrukking van Augustinus, dat de goede dingen van het eeuwige leven zo vele zijn dat zij elk getal te boven gaan; zij zijn zo kostelijk dat zij alle waarden overtreffen, en zo groot dat geen maat ze omvatten kan. Bernardus heeft gezegd: dat Christus met Paulus was, gaf de grootste verzekering, doch wanneer Paulus "met Christus zou zijn," zou de grootste zaligheid wezen.

Terwijl de ziel nog in het lichaam is, durft zij niet meer te zeggen dan: *Ik geniet iets van God, en dat zou ik niet willen missen voor duizend werelden; maar mijn genieting is niet vol.*

Als u zou vragen: zielen, waarom wacht u op God in deze en die ordinantie? Zij zullen antwoorden: *dat wij God meer ten volle mogen genieten.*

Als een gelovige zegt: *tijd, vaar spoedig heen!* Wat bedoelt hij daar anders mee dan dat hij vervuld mag worden met de volheid Gods? Er zijn geen klachten in de hemel, omdat er geen gebrek is van enig goed. O, wanneer de dood de laatste slag zal geven,

dan zal er een verwisseling zijn van de aarde voor de hemel, van onvolmaakte genietingen voor volmaakte genietingen van God. Dan zal de ziel verzwolgen worden in het volledig genieten van God. Geen hoek van de ziel zal ledig blijven, maar zij zal geheel vervuld zijn met de volheid Gods. Hier ontvangen zij genade voor genade, maar in de hemel heerlijkheid voor heerlijkheid. God bewaart de beste wijn tot het laatst. Hier ontvangen wij slechts enkele teugjes, enige voorsmaken van God, doch de volheid wordt bewaard voor de staat der heerlijkheid. Wie hier het meest van God ziet, aanschouwt niet meer dan Zijn achterste delen, want Zijn aangezicht is een juweel van zulk een glans en luister, dat alleen een verheerlijkt oog het kan aanschouwen.

Ons hart is als een kruik, die niet plotseling gevuld wordt, hoewel ze in het midden van de zee ligt, waar alle volheid is. De beste christen is slechts bekwaam weinig van God in te nemen. Zijn hart is als de kruik van de weduwe, die slechts een weinig olie kon ontvangen. Zonde, de wereld en het schepsel vragen zoveel ruimte in de beste harten, dat God Zichzelf maar bij beetje geeft, zoals ouders doen met hun kinderen. Maar in de hemel zal God Zichzelf ineens ten volle aan de ziel meedelen. Genade zal dan verzwolgen worden door heerlijkheid.

(3.) *Door de dood zal verandering komen van een veranderlijke en kortstondige genieting, in een bestendige en blijvende genieting van God.* Hier is der heiligen genieting van God onbestendig. De ene dag genieten zij Hem, en een andere dag zitten zij neer en klagen wegens benauwdheid des geestes. Hij Die de ziel kan vertroosten, houdt Zich verborgen. De tijd is weggevloden, mijn zoon is ondergegaan, en wat kan het gemis van deze zoon goedmaken? Daar het licht van alle kandelaren, sterren en toortsen het gemis van het licht der zoon niet kan vergoeden, zo wanneer de zoon der gerechtigheid Zijn aangezicht verbergt, kan alle vertroosting van schepselen het gemis van Zijn aangezicht niet vergoeden.

David kon soms zeggen, dat "God zijn deel, zijn zaligheid en zijn sterke toren was," Ps. 61. Doch later roept hij uit: "Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en wat zijt gij onrustig in mij?" Ps. 42 : 12. In zijn voorspoed zei hij: "Ik zal niet wankelen in eeuwigheid," Ps. 30 : 7, en even later volgt: "Toen Gij Uw aangezicht verborgt, werd ik verschrikt," vers 7. Dit is de ervaring van een gelovige in de wereld. Maar in de hemel zulken er geen wolken tussen de Heere en een gelovig hart komen. God zal daar niet de ene dag vriendelijk zijn en een andere dag Zijn ongenoegen tonen; niet de ene dag een ziel in Zijn armen nemen en de andere dag haar verlaten. Zo handelt Hij wel met Zijn volk op aarde, maar in de hemel is niet anders dan kussen en omhelzen, niets dan een eeuwige genieting van God. Wanneer God de ziel eens tot Zich genomen heeft, zal het nooit meer nacht voor haar worden, en geen duisternis zal er meer voor haar wezen, doch alle tranen zullen daar afgewist zijn.

Dit is een liefelijk woord: "Alzo zullen wij altijd met de Heere wezen. Zo dan, vertroost elkander met deze woorden," 1 Thess. 4 : 17, 18. Musculus zegt: "Er zijn engelen en aartsengelen in de hemel, maar zij maken de hemel niet uit." Christus is de meest schitterende diamant in de heerlijkheid. Het zal hemel en zaligheid genoeg zijn Christus te zien, en voor eeuwig met Hem te zijn. Nu, welk een heerlijke verandering zal dat zijn! Mij dunkt dat deze dingen ons moeten doen verlangen naar de dag van ons sterven en dat wij ons leven slechts hebben te zien als een talmende dood.

5. *Beschouw de dood als een verandering die een eind maakt aan alle uitwendige en inwendige veranderingen.* Wat is het hele leven van een mens anders dan een leven van verwisseling?

- Maar de dood is een verandering die een einde maakt aan alle *uitwendige* verwisselingen. Hier verandert uw blijdschap in droefheid, uw gezondheid in ziekte, uw kracht in zwakheid, uw eer in oneer, uw overvloed in armoede, uw schoonheid in mismaaktheid, uw vrienden in vijanden, uw zilver in ijzer en uw goud in koper. Nu lacht de wereld u toe, het volgende uur verdwijnt zij. Alle tijdelijke dingen zijn zo vluchtig als een haastige, plotselinge storm, als een schip, een vogel, een pijl die voorbij vliegt. En wat is de mens zelf, de bezitter van deze uitwendige genoegens, anders dan een enkel niets! Is hij niet de droom van een droom, een schaduw, een zeepbel, een flikkering, een rukwind Nu, de dood maakt een einde aan alle uitwendige verwisselingen; daar zal geen ziekte, klacht of gebrek meer zijn.
- En de dood maakt een einde aan alle *inwendige* verwisselingen. De ene tijd toont de Heere een vriendelijk aangezicht aan de ziel, een andere tijd verbergt Hij Zijn aangezicht. Dikwijls geeft God hulp om de zonde te overwinnen, later wordt de mens gevangen geleid door zijn zonde. Menigmaal wordt hij gesterkt tegen de verzoeking, daarna valt hij voor de verzoeking. Job gedroeg zich mannelijk in het midden van stormen en hij sprak als een engel, maar toen de pijlen des Almachtigen hem troffen, en zijn dag veranderd was in nacht, en zijn blijdschap in droefheid, toen kreeg de duivel vat op hem en hij vervloekte zijn dag. Maar de dood maakt een einde aan inwendige zowel als aan uitwendige verwisselingen. In de hemel zal de ziel niet meer verzocht worden, niet meer zondigen, geen teleurstellingen meer hebben.
Nu, hieruit mag u besluiten dat de sterfdag van een christen zijn beste dag is.

De dood is een andere Mozes. Hij verlost gelovigen uit de dienstbaarheid, en van het maken van tichelstenen in Egypte. Het is het jubeljaar van een begenadigde ziel, het jaar waarin hij verlost wordt van al die wrede drijvers waaronder zij zo lang gezocht heeft. De goden der heidenen hielden de dood des mensen als zijn grootste voorrecht. Toen een van hen de tempel te Delfos had gebouwd en ingewijd, vroeg hij aan Apollo tot beloning, het beste wat aan een mens gegeven kan worden. Het orakel antwoordde dat hij naar huis moest gaan, en dat hij binnen drie dagen zou ontvangen wat hij had gevraagd, en ... binnen drie dagen stierf hij. Hieruit kunnen wij zien dat ook de heidenen deze waarheid toestemden, dat de sterfdag van een mens zijn beste dag is, hoewel zij alleen konden zien op de verlossing van uitwendig kwaad, en op een ingebeelde hemel.

6 Laten wij er aan toevoegen, dat de ziel der gelovigen door de dood wordt overgebracht tot een onveranderlijke rust.

De ziel wordt door de dood op haar slaapstede gelegd, en gebracht tot een staat van eeuwige rust. Dat is de laatste bevestiging van de waarheid dat de sterfdag van de gelovige zijn beste dag is. Zo lang wij hier zijn wordt onze ziel geslingerd en gejaagd. De beste mens in de wereld, waarmee wij iemand bedoelen die de hoogste en duidelijkste genietingen van God heeft, is te dikwijls gelijk aan de duif van Noach die geen rust vond voor het hol van haar voet. Want hem ontbreekt altijd enige uitwendige of inwendige weldaad, en het zal zo blijven tot de ziel wordt opgenomen in de eeuwigdurende genieting van God. Doch de dood brengt een gelovige in een onveranderlijke rust. "Ik hoorde een stem uit de hemel, die tot mij zeide: Schrijf: Zalig zijn de doden die in den Heere sterven, van nu aan. Ja zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hun arbeid," Openb. 14 : 13. O, zegt Hij, schrijf het neer als een zaak van grote betekenis en gewicht, *dat de doden die in den Heere sterven, rusten van hun*

arbeid. Hieruit moeten wij leren dat de dood de ziel overbrengt in een ongestoorde rust.

Wij lezen: "De rechtvaardige komt om, en daar is niemand die het ter harte neemt, en de weldadige lieden worden weggeraapt, zonder dat er iemand op let, dat de rechtvaardige weggeraapt wordt vóór het kwaad," Jes. 57 : 1. En dan volgt: "Hij zal ingaan in de vrede; zij zullen rusten op hun slaapsteden, een iegelijk die in zijn oprechtheid gewandeld heeft." O, de dood is een verandering die een ziel brengt tot een rust die nooit verstoord zal worden. De dood brengt de ziel naar bed. Dit was het wat Paulus deed verlangen, om "ontbonden en met Christus te zijn," en wat de Korinthiërs deed zuchten om verlossing.

De woorden van de gezegende Cooper zijn waard om door ons in gedachtenis gehouden te worden: "Menige dag heb ik met tranen uitgezien naar mijn sterfdag. Niet uit ongeduld of uit wantrouwen, maar omdat ik vermoeid ben van de zonde, en bevreesd ben er in te vallen." U weet hoe de martelaren de staak omhelsden, en iedere boodschapper van de dood die tot hen kwam, verwelkomden, en in hun handen klaptten in het midden van de vlammen. De dood is de kroningsdag van de gelovige, het is zijn huwelijksdag. Hij is een rust van de zonde, een rust van smart, een rust van beproevingen in het Nieuwe Jeruzalem, in de vreugde zijns Heeren.

II.

Ik mocht door vele andere bewijzen deze waarheid bevestigen, doch laat wat gezegd is, u genoeg zijn. Ik wil u niet langer afhouden van het gebruik en van de persoonlijke toepassing van de voorgestelde waarheid, daar toepassing het leven is van alle onderwijs.

1. Het eerste wat wij willen zeggen is dit: *Treur nooit onmatig bij de dood van een gelovige, al was hij ook de uitnemendste en nuttigste mens die ooit geleefd heeft*. Het sterven is het grootste gewin voor hem. Er spreekt veel eigenliefde uit, wanneer wij méér ingenomen zijn met het voorrecht en de weldaden die wij door hun leven hebben, dan met de gelukzaligheid en de heerlijkheid die zij ontvangen door hun sterven. In de eerste tijden van de christelijke kerk, toen God het vonnis des doods had uitgesproken over hun tijdelijke welvaart, stelden christenen een hoger prijs op de dood dan zij nu doen. Bedenk dit, dat de dood in één ogenblik doet wat geen genaden, plichten of inzetten voor een mens kunnen doen in de ganse tijd van zijn leven. De christen wordt in zijn sterven verlost van verdorvenheden en verzoekingen, waarvan genaden of genademiddelen hem niet konden bevrijden.

Toen Abraham treurde over zijn gestorven Sara, treurde hij met mate. Wij lezen in Genesis 23 : 2, dat hij haar beweende. De Hebreeuwse tekst houdt in, dat hij slechts *een weinig* over haar weende, niet omdat zij toch oud en afgeleefd was, zoals sommige rabbijnen zeggen, maar omdat haar sterfdag haar beste dag was.

Toen Luther, dat vermaarde instrument in de hand van God, zijn dochter begroef, werd niet gezien dat hij één traan stortte. Zo ook Mr. Whately, die in zijn tijd een gevierd man was, toen hij een lijkrede had uitgesproken over zijn eigen kind, naar aanleiding van de woorden: "De wil des Heeren geschiede," legde met zijn vrouw, zijn eigen kind in het graf.

Het volk in Thracië weent en weeklaagt luidruchtig bij de geboorte van hun kinderen, vanwege de moeiten en smarten waartoe zij geboren worden. En zij verblijden zich bij de dood van hun kinderen, omdat de dood de begrafenis is van al hun verdriet en ellende. Een heiden heeft gezegd dat *het ganse leven van de mens niets anders behoort te zijn dan een overdenking van de dood*.

2. Het tweede gebruik dat u van de tekst moet maken is, *dat u de dood niet moet vrezen*. Zoek er mee bevredigd te worden. Zeg niet tot de dood zoals die goddeloze Achab tot de profeet zei: "Hebt gij mij gevonden, o mijn vijand?" 1 Kon. 21 : 20. Verlang er liever naar, niet om van uw moeiten verlost te worden, maar opdat uw ziel mag worden opgevoerd tot een meer klare en volle genieting van God. Uw sterfdag is uw beste dag. De goede Jakob stierf met een kalme en rustige geest. Hij laat zijn kinderen roepen, hij zegent en kust ze, en nadat hij zijn voeten tezamen gelegd had op het bed, gaf hij de geest. In die morgen, toen de boodschapper tot Mozes kwam, en hem vertelde dat hij zou sterven, klom hij op de berg, zag het vergelegen land Kanaän, en stierf. Jozef van Arimathéa liet zijn grafstede bouwen in zijn eigen tuin. Sommige filosofen hadden hun graf altijd open voor hun huis, opdat zij uit- en ingaande altijd aan de dood zouden denken, want in het leven vonden zij zeldzaam verkwikkingen, maar vele kruisen. Genoegens vonden zij voorbijgaande, maar ellenden blijvende. Gelovigen, uw sterfdag is uw beste dag. O, wees dan niet bevreesd voor de dood, en bedenkt dat het geen lichte zaak is, onwillig te zijn om te sterven. Er wordt God veel smaadheid aangedaan door gelovigen die onwillig zijn om te sterven. U spreekt veel over God, hemel en heerlijkheid, en toch wanneer u geroepen wordt om heen te gaan en in die heerlijkheid te delen, dan talmt gij en zegt: *spaar mij nog een weinig!* Is dit niet een verongelijken van de God der heerlijkheid?

Ik zal u die terugdeinst voor de dood op enkele zaken wijzen.

- (1.) Er is toch verdienste in de dood van Christus. Kan een gelovige aan de dood van Christus denken als verdienende vrede met God, vergiffenis van zonden, rechtvaardigmaking en verheerlijking, en toch bevreesd zijn te sterven? Wat, is de dood van Christus zó verdienstelijk, en zullen wij toch onwillig zijn om te vertrekken?
- (2.) Is niet de dood een zwaard in uws Vaders hand? Het is waar, een zwaard in de hand van een onzinnige of van een vijand mag u doen beven. Maar wanneer het zwaard in des Vaders handen is, vreest het kind niet. Wij staan toe dat de dood een zwaard is, doch waarom zal het kind vrezen en verschrikt zijn, wanneer het in vaders handen is, die er voor zorgen zal dat zijn kind niet geraakt of gewond wordt.
- (3.) Bedenk dat de dood is overwonnen door de dood van Christus. Hij heeft de prikkel des doods weggenomen, zodat hij u niet kan schaden. Door Zijn dood is de dooi der gelovigen geheiligd en zoet gemaakt. Zo wij de dood recht beschouwen, dan is sterven overwinnen. Iemand heeft gezegd: *o, dat ik de dood kon zien, niet zoals hij was, maar zoals gij Heere hem nu gemaakt hebt!* Hij is de oudste heerser en de grootste koning in de wereld. *De dood heerste van Adam tot Mozes*, zegt Paulus. Doch de Heere Jezus heeft hem als het ware ontwapend en over hem geheerst. Hij heeft zijn angel weggenomen, zodat hij ons niet kan steken en wij kunnen hem in onze boezem nemen, zoals een slang wiens angel uitgetrokken is. Op deze beschouwing daagt de apostel de dood uit en braveert hem, en hij zegt: "Maar Gode zij dank, die ons de overwinning geeft door onze Heere Jezus Christus."
- (4.) Verliet Christus niet gewillig de boezem Zijns Vaders om uwentwil? Stierf Hij niet gewillig voor u? Heeft hij gezegd: *mijn kleding is te goed om ze af te leggen; deze kroon is te heerlijk om ze ter zijde te leggen, Ik ben te groot om voor zulk een volk te lijden?* Nee, maar Hij verlaat gewillig de boezem Zijns Vaders, Hij legt Zijn kroon neer, en legt Zijn klederen af en Hij lijdt een vervloekte, wrede en ontierende dood. Ach zielen, u behoort aldus te redeneren: *stierf Christus voor mij*

opdat ik mocht leven met Hem? Daarom kan ik niet verdragen Zijn gezelschap nog lang te missen. Alle mensen zijn verlangend om iemand te zien die zij liefhebben, en zal ik onwillig zijn te sterven, om Hem te zien Die mijn ziel liefheeft? Zal Christus al Zijn heerlijkheid en sieraad afleggen, om met een arme ziel te trouwen die vanwege haar armoede en verachtelijkheid Hem niet waardig was? En zal zulk een ziel onwillig zijn om naar huis te gaan, naar zulk een Man? O, denk daarover na, zielen, die onwillig zijt om te sterven! Het tegenwoordige leven is niet het leven, maar de weg tot het leven. Wanneer wij ophouden mensen te zijn, beginnen wij engelen te worden. Wij zijn slechts schepsels van een lagere natuur wanneer wij vergenoegd zijn met het tijdelijke. De mens is een schepsel voor de toekomst. Het oog van de ziel ziet vooruit. De arbeider haast zich van zijn werk naar zijn bed, de zeeman roeit hard om de haven te bereiken, de reiziger is blijde wanneer hij dicht bij zijn herberg is. Zo behoren ook de heiligen te zijn wanneer zij dicht bij de dood komen, omdat zij dan dicht bij de hemel en dicht bij hun eeuwige woning zijn.

- (5.) Bent u niet volmaakt in Christus? Waarom zou een gelovige die volmaakt is voor God in de gerechtigheid van de Heere Jezus, bang zijn om te sterven? Indien wij in onze eigene gerechtigheid, in onze eigen plichten zouden verschijnen, zou het vreeslijk zijn om aan sterven te denken, doch een gelovige is volmaakt in Christus. "Gij zijt in Hem volmaakt," Kol. 2 : 10. In Openb. 14 : 5 worden zij gezegd: "Onberispelijk te zijn voor de troon Gods." Er wordt van hen gezegd: "Geheel zijt gij schoon Mijn vriendin, en er is geen gebrek aan u," Hoogl. 4 : 7. Wanneer een gelovige sterft verschijnt hij voor God in de gerechtigheid van Christus. Alle vlekken en smetten van zijn ziel zijn bedekt met de gerechtigheid van de Middelaar, in Wie een volmaakte en weergaloze gerechtigheid is. De bruid van Christus is volmaakt schoon, zij is "geheel verheerlijkt inwendig," en uitwendig is zij zonder vlek of rimpel. Zij is de schoonste onder de vrouwen, zodat zij gepast is voor Hem Die veel schoner is dan de mensenkinderen. De heiligen zijn als de boom in het paradijs, een lust voor de ogen. Overdenkt deze dingen om uw laatste overgang aangenaam te maken, en om u te doen verlangen eeuwig met Christus te zijn.
- (6.) Bedenk dat de sterfdag van een gelovige, de dag is waarop God hem zijn loon zal betalen. Elk gebed zal dan zijn antwoord hebben; alle honger en dorst zal dan gestild en gelest worden; elke zucht, al hun kermen, elke traan die uit der heiligen oog gedropen is, zal dan vergoed worden. Dan zullen zij betaald en beloond worden voor alle openbare dienst, voor alle dienst in het gezin en voor alle dienst in de binnenkamer. Dan zal een kroon worden gezet op hun hoofd, en heerlijke klederen zullen hen bedekken, en gouden scepters zullen in hun handen zijn. Want hun sterfdag is des Heeren betaaldag. Zij zullen de Heere tot hen horen zeggen: "Wel, u goede en getrouwe dienstknecht, over weinig zijt u getrouw geweest, over veel zal Ik u zetten; ga in, in de vreugde uws Heeren," Matth. 25 : 21. In die dag zullen zij ondervinden dat God niet is als Antiochius die veel beloofde, maar weinig gaf. Nee, God zal al die gouden en heerlijke beloften die Hij hun gedaan heeft, bijzonder die welke in het verbond beschreven zijn, vervullen. Dan zal God hen geven goud voor koper, zilver voor ijzer, gelukzaligheid voor ellende, oenvloed voor armoede, eer voor smaad, vrijheid voor dienstbaarheid, de hemel voor de aarde, een onverderfelijke kroon voor een verderfelijke kroon.

- (7.) Overweeg, dat de weg tot de heerlijkheid loopt door ellende, de weg ten leven door de dood. In deze wereld zijn wij allen kinderen der smarten. Aan de weg naar de hemel ligt het kruispunt Wenen. Christus' lijdensweek ging vooraf aan Zijn hemelvaartsdag. Niemand bereikt het paradijs dan langs serafims met een vlammend zwaard. Wij kunnen niet uit Egypte raken dan door de Rode Zee. De kinderen Israëls kwamen te Jeruzalem door de vallei van tranen, en moesten gaan door de sterke wateren der Jordaan vóór zij kwamen aan de zoete wateren van Siloam. Er is geen toegang tot het paradijs dan langs het vlammend zwaard van deze engel, de dood. Er is geen ingang tot die heerlijke stad daarboven, dan door deze enge, donkere en sombere laan. De tranen zullen niet van uw ogen worden afgewist dan door uw lijkkleed, hetwelk u de dood zal doen zijn als een vriend en niet als een vijand, als een gast waarnaar u lange tijd hebt uitgezien en niet als een vreemdeling. Zo mag u de dood méér welkom heten dan uw geboorte. Ieder mens is gewillig om naar zijn huis te gaan, ofschoon de weg die daarheen leidt, donker of gevaarlijk is. En zullen gelovigen onwillig zijn om naar huis te gaan, hoewel zij moeten gaan door een donkere poort tot die heerlijke, lichte en eeuwige woning die Christus voor hen bereid heeft.
- (8.) Bedenk, dat zolang wij in deze wereld zijn, onze zwakke, wrakke en onvolmaakte lichamen zijn tot ketenen, boeien, verhinderingen en beletselen voor onze ziel, waardoor de ziel verhinderd wordt te komen tot vele hoge en verheven daden, terwijl zij vrij zal wezen wanneer de ziel van het lichaam gescheiden zal zijn. Wanneer de ziel van het lichaam bevrijd zal zijn, zal ze helderder werken, beter verstaan, wijzer spreken, luider loven, edeler liefhebben, zuiverder verlangen en sterker hopen dan zij hier kan doen. Men vertelt van Apollonius dat hij een minzame geest had die opgesloten was in een kooi. Zo is de ziel van de mens in het lichaam. Terwijl de ziel in dit lichaam van klei woont, kan zij niet handelen volgens haar natuur, welke is om zich naar boven te bewegen naar de plaats vanwaar zij kwam. Wanneer de ziel op de vleugelen komt om naar de hemel te gaan, trekt het lichaam haar als een klomp lood neer naar de aarde. Zolang de ziel op aarde is kan zij niet uit de ogen zien zonder besmet te worden, zij kan niet horen met haar oren zonder afgetrokken te worden, zij kan niet door haar neusgaten reuken zonder afgeleid te worden, niet met de tong smaken zonder verlokend te worden en niets met de hand aanraken zonder bezoedeld te worden. Ieder zintuig en lid van het lichaam staat op wacht om bij elke gelegenheid en verzoeking de ziel te verleiden. Dit behoorde ons gewillig te maken om te sterven en te verlangen naar die dag waarin ons lichaam zal verheerlijkt worden. O gelovigen, de tijd zal slechts zijn als één dag vóórdat uw lichaam, dat nu is als een schilderij buiten haar lijst, of als een huis dat scheef hangt, zodat het nu misvormd en bouwvallig is, vlug en vaardig zal zijn, licht en gemakkelijk in haar bewegingen. Uw lichaam zal heerlijk en bekwaam zijn gelijk het lichaam van Christus toen het verheerlijkt werd op de berg. Zij zullen zeer beminnelijk en schoon zijn, zij zullen onverderfelijk en onsterfelijk zijn. Op aarde zijn onze lichamen altijd stervende. Het zou meer gepast zijn te vragen, wanneer wij een einde zullen maken van sterven, dan te vragen wanneer wij zullen sterven. De dood is een worm die altijd gevoed wordt door de wortels van ons sterfelijk lichaam, hetwelk de dood meer begerlijk voor ons behoorde te maken dan het leven.

- (9.) Sta veel stil bij de bereidheid en gewilligheid van andere heiligen om te sterven.
- De goede oude Simeon, nadat hij eerst Christus gelegd had in zijn hart, en Hem daarop in zijn armen nam, zong: "Nu laat Gij, Heere, uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw woord, want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien," Lukas 2 : 28-30. Alsof hij zei: ik heb lang genoeg geleefd, nu heb ik mijn leven, ik heb lang genoeg gediend, nu heb ik mijn loon, ik heb lang genoeg verlangd, nu heb ik mijn wens, ik heb lang genoeg gezien, nu heb ik mijn gezicht, ik heb smart genoeg gehad, nu heb ik mijn blijdschap.
  - Zo ook de gelovige Korinthiërs in 2 Kor. 5, zij zuchtten ernstig, verlangende met hun woonstede die uit de hemel is overkleed te worden, zij zuchtten dat hun sterfelijkheid mocht verzwoegen worden door het leven, en dat zij mochten "uit het lichaam uitwonen, om bij de Heere in te wonen."
  - En Paulus begeerde ernstig, "om ontbonden te worden en met Christus te zijn, want dat is zeer verre het beste," Filipp. 1 : 23.
  - Ook Petrus schrijft dat zij "verwachtende en haastende waren tot de toekomst van de dag Gods," 2 Petrus 3 : 12. Zij worden gezegd *te haasten tot de dag van God*, in verband met hun ernstig verlangen daarnaar en ten opzichte van hun voorbereiding daartoe.
  - Zo was Paula, die edele dame gesteld, toen iemand voor haar las: "Want zie, de winter is voorbij en de zangtijd gemaakt," antwoordde zij: "Ja, de zangtijd is gekomen", en zo ging zij zingende naar de hemel.
  - Een begenadigde man zei: *Heere, nu laat u uw dienstknecht heengaan in vrede, breek alle uitstel af, Heere ontvang mijn geest*. Verder zei hij: *Ik heb niet zo geleefd, dat ik beschaamd ben langer te leven, ik vrees de dood niet want wij hebben een genadig God. Een kroon van rechtvaardigheid is voor mij weggelegd, Christus is mijn gerechtigheid*.
  - Mr. Pearing zei kort voor zijn dood: *Ik ondervind en gevoel zoveel blijdschap en troost in mijn ziel, dat indien ik gesteld werd voor de keuze te sterven of te leven, zo zou ik duizend maal liever sterven dan leven, indien dat mocht overeenkomen met de heilige wil van God*.
  - Toen Mr. Bolton op zijn sterfbed lag, zei hij: *Ik ben door de wonderlijke genade Gods zo vol van troost als mijn hart maar bevatten kan, en ik voel in mijn ziel niets dan Christus, met Wien ik hartelijk verlang te zijn*. O christenen! indien het sterk verlangen en de gewilligheid der heiligen, u niet gewillig doet zijn te sterven, wat zal het dan doen?
- (10.) Volk des Heeren, bedenkt dat de Heere u niet zal verlaten, doch bij u zal zijn in de ure des doods. De psalmist zegt in Ps. 23 : 4, "Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen, want u zijt met mij; Uw stok en Uw staf die vertroosten mij." In Hebr. 13 : 5 lezen wij: "Want Hij heeft gezegd, Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten."
- Keizer Maximiliaan was zo verblijd met de woorden: "Zo God met ons is" wie zal tegen ons zijn," dat hij ze liet schrijven op de muren in de meeste kamers van zijn paleis. In de Heilige Schrift wordt de belofte *dat God Zijn volk niet begeven noch verlaten zal*, vijf maal vernieuwd, opdat wij daarop zullen zien tot wij de zoetheid er van gesmaakt zullen hebben. Hoewel het mag schijnen dat God u verlaat zo zal Hij u toch niet vergeten. Daarop mag u vertrouwen. Waarom zou u dan bevreesd zijn voor de dood, daar u altijd vertrouwen mag op de tegenwoordigheid van de God des levens? Ik wil u allen aanzetten, om u voor te bereiden voor uw sterfdag. Ach, christenen! wat is uw gehele leven anders dan een dag om u te bereiden voor

de ure des doods? Wat moet u voorname werk in deze wereld anders zijn dan u gereed te maken voor een andere wereld? Het waren droevige woorden van Keizer Borgia, toen hij ziek zijnde, zei: *Toen ik gezond was zorgde ik voor alles, behalve voor mijn dood, en nu ik moet sterven ben ik daartoe niet bereid.* Ach christenen, u hebt nodig elke dag met Mozes te bidden: "Leer ons alzo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen," Psalm 90 : 12. U hebt nodig de raad van de profeet Jeremia op te volgen: "Geef ere den Heere uw God, eer dat Hij het duister maakt, en eer uw voeten zich stoten aan de schemerende bergen, dat u naar licht wacht, en Hij dat tot een schaduw des doods stelt en tot een donkerheid zet," hfd. 13 : 16. De oude dag is de schemerende berg welke een brede weg nauw maakt en een effen weg hobbelachtig. Het is een hoge trap van geestelijke wijsheid ons voor te bereiden op de dood. "O dat zij wijs waren, dat zij dit verstonden, dat zij op hun einde letten." Jeruzalems onreinheid was in haar zomen, omdat zij niet aan haar einde dacht, en daarom is zij bijzonder vernederd.

Om u aan te zetten u te bereiden en gereed te maken voor uw sterfdag, raad ik u aan de volgende zaken te overdenken.

1. Wie zich niet voorbereidt voor zijn sterfdag, loopt gevaar zijn onsterfelijke ziel te verliezen. Hoewel oprecht berouw nooit te laat komt, is laat berouw toch zelden oprecht. Zelfs een heiden heeft gezegd: *hij die niet bereid is zich vandaag te bekeren, zal het morgen nog minder zijn.* Zijn verstand zal duisterder worden, zijn hart harder, zijn wil meer verkeerd, zijn genegenheden meer afgeleid, en zijn consciëntie zal meer verstijfd zijn. Men vertelt van een groot man in de wereld, die ziek werd en een vermaning ontving zich te bekeren. Hij antwoordde *dat hij nog niet wilde, want indien hij beter werd zouden zijn vrienden hem uitlachen.* Maar hoe langer hoe zeker wordende, drongen enkele getrouwe vrienden er op aan dat hij zich bekeren moest. Maar toen zei hij dat het te laat was. *Want nu, zei hij, ben ik veroordeeld en verloren.* Het is de grootste wijsheid in de wereld elke dag te doen wat men zou willen doen op zijn sterfdag, en bevreesd te zijn in zulk een staat te verkeren waarin men bevreesd zou zijn te sterven. Ach, zielen! U bent bang in deze en gene zonden te sterven, maar bent u niet bang om in zulke zonden te leven?
2. De zekerheid van de dood behoorde u aan te spreken om u gereed te maken voor uw sterfdag. Wanneer wij iets onweersprekelijk wáár willen maken, zeggen wij: *Zo zeker als de dood!* De apostel zegt: "Het is den mens gezet éénmaal te sterven, en daarna het oordeel," Hebr. 9 : 27. Het woord éénmaal houdt in, dat die dag eens zal komen, doch ook dat het slechts éénmaal zal gebeuren. "Wat man leeft er die de dood niet zien zal?" In het boek van Job wordt het graf genoemd: "Het huis aller levenden." Allen die leven zullen eens ten grave gedragen worden. Nu, zonder vrees voor de dood te leven, betekent levende te sterven. Te arbeiden om de dood te ontgaan is vergeefse arbeid. De lijfspreuk van de dood is: *"Ik zwicht voor niemand."* Het is een goddelijk besluit dat allen moeten sterven, en een ieders sterfdag is zijn oordeelsdag. De dood neemt de zwakken en de sterken. De dood komt zowel om jongen als om ouden. Allen zijn gevallen en daarom moeten allen sterven. Alle mensen zijn gemaakt uit stof, "want gij zijt stof en gij zult tot stof wederkeren," Gen. 3 : 19. "Allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods," en daarom moet de dood over allen komen.

3. De onzekerheid van de tijd van uw sterven roept u met open mond toe om in een gedurige bereidheid en gereedheid voor de dood te zijn. Niemand weet wanneer hij zal sterven, of welke soort van dood het zal zijn, een natuurlijke of gewelddadige dood. Keizer Augustus stierf terwijl hij vleitaal aanhoorde, Tiberius terwijl hij huichelde, Galba toen hij een vonnis uitsprak, Vespasianus onder het uitspreken van spotternij, Zeuxes terwijl hij lachende een schilderij bekeek, Sophocles stikte in een druivenpit, Diodorus stierf van schaamte omdat hij geen antwoord wist op een vraag die bij Stilpo aan tafel gesteld werd. Felix, graaf van Wurtemberg, met vele van zijn vrienden aan tafel zittende, kwam met hen in gesprek over Luther en zijn leer, waarbij de graaf met een grote eed *zwoer dat hij vóór hij stierf zijn paard de sporen zou geven om door het bloed der Lutheranen te rijden*. Maar in dezelfde nacht strekte God Zijn hand zó tegen hem uit, dat hij in zijn eigen bloed stikte.

4. Overdenk ten laatste dat het een ernstige zaak is te sterven. De dood scheidt twee nauwe vrienden, ziel en lichaam. Overweeg dat alle andere voorbereidingen geen betekenis hebben, als u niet bereid bent te sterven. Wat zal het een mens baten van alles voor zijn kinderen, familie of vrienden te bereiden, zo hij geen toebereidselen heeft gemaakt voor zijn ziel, tot zijn eeuwig welzijn? Zoals de dood u zal laten, zo zal het oordeel u vinden. Als de dood om u komt eer u hem verwacht, en eer u gereed zijt, zo zal hij te meer vreeslijk voor u zijn. Het zal een oorzaak zijn dat uw aangezicht verbleekt, uw gedachten verwarren, uw lendenen los worden en uw knieën tegen elkander stoten. Hoe vreeslijk zal de hel van verschrikkingen zijn die wacht op die zielen die hun voornaamste werk nog moeten beginnen wanneer zij gaan sterven! Daarom, indien u uw ziel liefhebt, als u getroost wenst te zijn in uw sterven, en begeert eeuwig gezegend te zijn na de dood, maak u dan gereed en bereid u voor op uw laatste verhuizing.

5. Zie toe dat u niet bouwt op iets dat minder dan Christus is. Onderzoek of u een wezenlijk aandeel in Hem hebt. Zoek dagelijks te sterven aan zonde, wereld en aan uw eigen gerechtigheid. Onderzoek of uw consciëntie altijd spreekt, wakker en teer is. Beproof uzelf of Christus uw Heere en Meester is. Stel gedurig een onderzoek in of alle rekeningen tussen de Heere en uw ziel vereffend zijn. Onderzoek of u vruchtbaar, getrouw en wakende bent, en dan zal uw sterfdag voor u zijn als de dag des oogstes voor de landman, als de dag van verlossing voor de gevangene, als de kroningsdag voor de koning en als de huwelijksdag voor de bruid. Zo zal uw sterfdag zijn als een dag van overwinning en blijdschap, een dag van vrijheid en vertroosting, een dag van rust en verzadiging. Dan zal de Heere Jezus zijn als honing in de mond, als muziek in het oor en als een feest in het hart.

6. Wij zullen besluiten met de opmerking dat, indien de laatste dag van de gelovige zijn beste dag is, daarentegen de laatste dag van de goddeloze mens zijn slechtste dag moet zijn, want hij zal neerliggen met de zonde zijner jeugd. De dood zal een einde maken aan alle voorrechten en verkwikkingen die u nu geniet. Dan zult u moeten zeggen; *Vrienden, genoegens, rijkdom en eer, vaarwel voor eeuwig. Ik zal nooit een goede dag meer hebben*. Er zal nooit meer een dag van blijdschap voor mij aanbreken. Mijn zon gaat onder, mijn zandloper is leeg, mijn hoop vergaat, mijn hart bezwijkt. Alle aanbod van genade is voorbij, de Geest zal nooit meer met mij twisten, het aanbod van vrije genade zal niet meer aan mij gedaan worden. De dood zal voor mij een ingang tot het oordeel zijn, ja tot een

eeuwigheid van ellende. Wat de stem van God tot Adam was op het eten van de verboden vrucht; wat de komst van de zondvloed was voor de goddelozen in de oude wereld; wat de wateren van de Rode Zee waren voor Farao en zijn leger; wat het vuur van de hemel was voor de hoofdmannen en hun vijftigen die opkwamen tegen Elia; wat de vurige oven was voor hen die Sadrach, Mesach en Abednego daarin wierpen, datzelfde zal de dag des doods zijn voor onheilige, goddeloze zielen.

Ach zondaars, mijn gebed voor u zal zijn, of de Heere u wil doen ontwaken, en een hemels licht in uw ziel wil doen schijnen, opdat u mag zien waar u leeft en wat u bent. Dat Hij u wil geven uw zonden af te breken door gerechtigheid te doen, en dat u genade moogt vinden, opdat "het leven u Christus mag worden, en uw sterven gewin." Dat u in leven en sterven deel aan Christus moogt hebben, en dat uw sterven mag zijn de begrafenis van al uw zonden en ellenden, en een ingang tot vreugde en verzadiging, tot die gezegende en zalige staat die is aan Gods rechterhand. Amen.